

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/46/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7520202558
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7520202558.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a sudcov Mgr. Angeliky Sopoligovej a JUDr. Petra Tutka v spore žalobcu A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Tomáš Tomčovčík, s.r.o., Košice, Nerudova 14, IČO: 50 001 949, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku 16C/42/2020-116 zo 16.12.2021 Okresného súdu Košice-okolie

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

Žalobcovi priznáva voči žalovanej plnú náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Súd prvej inštancie rozsudkom žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 5.160 eur v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobu v zostávajúcom rozsahu zamietol s tým, že žalovanú zaviazal nahraďiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % s poukazom na to, že o ich výške rozhodne samostatným uznesením. Vychádzal zo žaloby, ktorou sa žalobca voči žalovanej domáhal náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. uplatňujúc pritom sumu 20.160 eur, čo odôvodnil tým, že uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v B., Obvodného oddelenia PZ C. zo dňa 26.8.2016 mu bolo vznesené obvinenie pre prečin nebezpečného vyhrážania, keď na návrh Okresného prokurátora pre Košice - okolie bol dňa 26.8.2016 vzatý do väzby, z ktorej bol prepustený až 28.10.2016, keď nakoniec rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie zo dňa 31.5.2018 bol spod obžaloby oslobodený a Krajský súd v Košiciach odvolanie prokurátora proti nemu smerujúce zamietol. Zo žaloby mu vyplynulo, že žalobca v dôsledku trestného stíhania a pobytu vo väzbe trpel psychickými problémami, ktoré vyústili až do jeho odchodu z práce, prestal sa postupne zúčastňovať na verejných a spoločenských udalostiach v meste a jeho priatelia a známi sa mu začali vyhýbať, keď doposiaľ trpí nespavosťou a úzkosťami. Vzal do úvahy obranu žalovanej, ktorá namietala, že zo strany orgánov prokuratúry nedošlo k nezákonnému rozhodnutiu a nesprávnemu úradnému postupu, ktoré by mali za následok nárok na náhradu škody, keď samotná skutočnosť, že trestná vec bola skončená oslobodením spod obžaloby neznamená, že uznesenie o vznesení obvinenia alebo obžaloba sú nezákonné, pričom pred vznesením obvinenia žalobcovi bol zo zabezpečených listinných dôkazov dostatočne odôvodnený záver o podozrení zo spáchania trestného činu, čo potvrdili aj okresný a krajský súd vzatím žalobcu do väzby, keď namietala aj nepreukázanie vzniku nemajetkovej ujmy na žalujúcej strane. Z predložených listín mu vyplynulo, že uznesením OR PZ B., Odboru poriadkovej polície OOPZ v C. zo dňa 26.8.2016 bolo voči žalobcovi vznesené obvinenie pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona, keď následne žalobca uznesením Okresného súdu B. zo dňa 28.08.2016 bol vzatý do väzby, ktorá mu začala plynúť dňa 26.8.2016 o 10.40 hod. Uznesením Okresného súdu B. zo dňa 28.10.2016 bol žalobca prepustený na slobodu. Okresný súd B. rozsudkom zo dňa 31.5.2018 č.k.

6T/101/2016-187 oslobodil žalobcu spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol obžalovaný stíhaný a uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25.10.2018 sp. zn. 6T/74/2018 bolo zamietnuté odvolanie prokurátora proti rozsudku zo dňa 31.5.2018. Podrobne reprodukoval obsah výpovede žalobcu i stanovisk žalovanej a citoval § 3 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 a § 8 ods. 5 písm. b), ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. a mal za to, že oprávnenie Generálnej prokuratúry SR konať v mene štátu vyplýva z ust. § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z.z. Uplatnený nárok bol predbežne prerokovaný v zmysle § 15 a § 16 zákona č. 514/2003 Z.z., čím boli splnené podmienky vyžadované zákonom pre konanie o uplatnenom nároku. Charakterizoval podmienky vzniku zodpovednosti za škodu a bol toho názoru, že základ nároku vychádza z trestného stíhania žalobcu začatého na základe uznesení povereného policajta zo dňa 26.8.2016, keď žalobca následne rozhodnutiami Okresného súdu Košice-okolie a Krajského súdu v Košiciach bol spod obžaloby oslobodený, a teda predtým vydané uznesenie policajta sa považuje za nezákonné. Na podporu svojho názoru poukázal na vybrané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, ktoré konkretizoval. S prihliadnutím na túto prezentovanú a ustálenú súdnu prax a právne názory vyjadrené v rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít mal za preukázané splnenie jednej z podmienok pre určenie zodpovednosti štátu za škodu - existenciu nezákonného rozhodnutia, keď nepochybne žalobca bol pre skutok, pre ktorý bolo voči nemu vznesené obvinenie, oslobodený spod obžaloby, čím sa uznesenie o vznesení obvinenia považuje za nezákonné rozhodnutie. Citoval ďalej § 17 ods. 2 - 4 zákona č. 514/2003 Z.z. a skúmal existenciu škody a príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou uplatnenou žalobcom. K výške uplatnenej nemajetkovej ujmy opätovne poukázal na vybrané a konkretizované rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR a zdôraznil, že každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje život stíhaného a predstavuje zásah do jeho cti a dobrej povesti. Uviedol ďalej, že nemajetková ujma vzniknutá väzbou v trestnom stíhaní, ktoré sa skončilo inak, než právoplatným odsúdením, je vyjadrením ujmy na osobnosti obvineného, ktorý v dôsledku väzby ako zásahu do súkromia bol nútený prerušiť (obmedziť) sociálne väzby a bol vystavený podmienkam života v Ústave na výkon väzby a znášal súhrn zákonom stanovených obmedzení, ktorú väzbu si žalobca nezavinil sám. Žiadanú sumu 1.160 eur ako nemajetkovú ujmu za nezákonnú väzbu považoval za dôvodnú s poukazom na to, že väzba žalobcu trvala celkom 89 dní (cca 13 eur za každý deň väzby). Mal za to, že u žalobcu došlo k závažnému zásahu do jeho osobnosti a dôstojnosti, keď sa prestal zúčastňovať verejných a spoločenských udalostí v obci, jeho priatelia a známi sa mu začali vyhýbať, trpí nespavosťou a úzkosťami a je na tom psychicky zle a trestné stíhanie zasiahlo aj do jeho súkromného a rodinného života a narušil sa vzťah s ostatnými členmi rodiny (i keď hlavne pod vplyvom bývalej manželky). Bol toho názoru, že vplyv vedeného trestného stíhania na stratu dlhodobého zamestnania žalobcu nepreukázal. Upozornil, že trestné žalobcu trvalo 26 mesiacov, kedy bol tento v neistote z budúcnosti a v psychickej záťaži a tak berúc do úvahy povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania, mieru a závažnosť zásahu do osobnosti žalobcu, ako aj následky na jeho zdravotnom a psychickom stave za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie považoval sumu 4.000 eur. Spolu priznaná náhrada tak predstavovala 5.160 eur a v zostávajúcej časti nárok ako nedôvodný zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a pri posudzovaní procesného úspechu strán sporu zohľadnil, že rozhodnutie záviselo od voľnej úvahy súdu, a preto sporovej strane - žalobcovi, ktorý uspel pri posudzovaní jeho nároku priznal plnú náhradu trov konania.

Rozsudok napadla včas podaným odvolaním žalovaná, navrhla ho zmeniť a žalobu vo vyhovujúcej časti zamietnuť, prípadne rozsudok ako nezákonný zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, uplatniac pritom odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Poukázala na závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/201/2007 z 30.7.2008, v ktorom najvyšší súd okrem iného dospel k záveru, že orgány činné v trestnom konaní zákonným konaním v rámci trestného konania nemôžu neoprávnene zasiahnuť do osobnosti fyzickej osoby a nejde o neoprávnený zásah vtedy, keď je proti dotknutej osobe v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu. Uznesenie o vznesení obvinenia v danom prípade nemožno automaticky považovať za nezákonné len z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní trestného činu sa z rôznych dôvodov nepotvrdila, k čomu poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu SR II.ÚS 163/2013-50. Poukázala na dôsledky ust. § 206 ods. 1 a § 215 ods. 1 písm. c) Tr. por. a upozornila na povinnosti prokurátora podať obžalobu, pričom k odstráneniu rozporov vyplývajúcich z navzájom si odporujúcich dôkazov môže dôjsť až po prejednaní veci a hodnotení dôkazov na hlavnom pojednávaní. Rozhodnutie o vznesení obvinenia nemožno vyhodnotiť ako nezákonné výlučne na základe výsledku trestného konania, hoci celé dovtedajšie konanie prebiehalo zákonným spôsobom a všetky subjekty

trestného konania postupovali v zmysle Trestného poriadku. Aj v prejednávanej veci napriek tomu, že konanie bolo ukončené oslobodením spod obžaloby, nedošlo k porušeniu základných zásad trestného konania orgánmi činnými v trestnom konaní. Pred vznesením obvinenia bol zo zabezpečených listinných dôkazov dostatočne odôvodnený záver o podozrení zo spáchania trestného činu, pričom žalobcu usvedčovala jeho manželka D. B.. Z rozhodnutí súdov, ktorými k oslobodeniu spod obžaloby došlo pritom je zrejmé, že pri nich došlo k uplatneniu zásady „in dubio pro reo“. Predpokladom pre vznesenie obvinenia tak bol výsluch manželky žalobcu, ktorá ho usvedčovala zo spáchania prečinu nebezpečného vyhrážania, keď v danej veci nie je splnená základná podmienka uplatnenia náhrady nemajetkovej ujmy, a to existencia nezákonného rozhodnutia. Žalobca aj v rámci výsluchu uviedol, že z toho, že bol trestne stíhaný viní svoju manželku a tak má aj právo nárokovať si voči nej náhradu nemajetkovej ujmy, keďže ho obvinila zo spáchania trestného činu, ktorý podľa neho nespáchal. S poukazom na § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. mala za to, že nie je možné odvolávať sa vo všeobecnosti na objektívnu spôsobilosť trestného stíhania spôsobiť ujmu. S poukazom na okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky nemajetkovej v peniazoch bola toho názoru, že v dôsledku trestného stíhania žalobcovi nevznikla žiadna nemajetková ujma. Za tvrdenia žalobcu, že manželka (ktorá proti nemu svedčila) negatívne ovplyvňovala rodinu, nemôže zodpovedať štát. Práve svedectvo manželky bolo podkladom vznesenia obvinenia a vzatia žalobcu do väzby. Žalobca podľa nej ničím nepreukázal ani vznik nemajetkovej ujmy, dôvodnosť jej výšky a príčinnú súvislosť jej vzniku s trestným stíhaním. Charakterizovala ďalej dôvody určujúce pre vznik nemajetkovej ujmy a zopakovala, že pokiaľ orgány činné v trestnom konaní postupovali v rámci trestného konania zákonne, nemohli neoprávnene zasiahnuť do osobnosti žalobcu. S prihliadnutím na uvedené súd taktiež nesprávne a nespravodlivo priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Ak by sa Krajský súd v Košiciach napriek jej argumentácii stotožnil s napadnutými výrokmi prvoinštančného súdu žiadala, aby odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku skutočnosť, že dovolanie proti nemu je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej navrhol rozsudok zo dňa 16.12.2021 potvrdiť a priznať mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Tvrdenia odvolateľky sú podľa neho v rozpore s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, ktorú konajúci súd správne aplikoval. V bodoch 34. a nasledujúcich súd prvej inštancie správne a preskúmateľne vyhodnotil vznik nemajetkovej ujmy na jeho strane, ktorú následne aj preskúmateľne priznal v peniazoch, pričom výška priznanej náhrady je podľa neho vzhľadom na trvanie nezákonného trestného stíhania primeraná a dokonca mu mohla byť priznaná aj vo väčšom rozsahu.

Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní podané neboli.

Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho prieskumu sú vyhovujúci výrok (I.) a výrok o trovách konania (III.) ako závislý výrok, na základe čoho zamietavý výrok (II.) napadnutého rozsudku nadobudol právoplatnosť a nebol podrobený odvolaciemu prieskumu.

Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 10.11.2022 o 10.25 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 230, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 3.11.2022 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle § 219 ods. 1, 3 CSP.

Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, t.j. rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

K odvolaciemu dôvodu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

Odvolací súd dospel k záveru, že tento odvolací dôvod nebol naplnený.

Žalovaný v odvolaní namieta nesplnenie podmienok pre priznanie náhrady škody v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., t.j. neexistenciu nezákonného rozhodnutia, keď argumentuje tým, že uznesenie o vznesení obvinenia nie je možné považovať za nezákonné len v dôsledku oslobodenia žalobcu spod obžaloby.

Uvedenú odvoláciu námietku žalovaného odvolací súd považuje za nedôvodnú. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal z ustálenej judikatúry súdov v tejto otázke a odvolací súd nemal dôvod sa od tejto judikatúry v prejednávanej veci odchýliť.

Ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa zák. č. 514/2003 Z. z. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zák. č. 514/2003 Z. z. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania (rozsudok NS SR z 30. novembra 2009, sp. zn. 4Cdo 183/2009). Súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym alebo nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo došlo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal, a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté.

Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (porovnaj rozsudok NS SR z 28. júna 1993, sp. zn. 1 Cdo 53/93, publikovaný pod číslom 70 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR, ročník 1994). Tieto závery, prijaté v čase platnosti zák. č. 58/1969 Zb., sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné (porovnaj rozsudok NS SR, sp. zn. 1 Cdo 64/2008, sp. zn. 4 Cdo 183/2009, sp. zn. 4 M Cdo 15/2009). Oslobodenie spod obžaloby má taký istý význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre jeho nezákonnosť. Iný výklad by odporoval zmyslu právnej úpravy o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zák. č. 514/2003 Z. z. Zmyslom a účelom zák. č. 514/2003 Z. z. bolo ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 Ústavy SR podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím, ktoré sa neskôr ukázalo nezákonným (nález Ústavného súdu SR z 24. marca 2011, sp. zn. II. ÚS 25/2011). V právnom štáte právny poriadok nechráni štátnu moc pred občanmi. Právny poriadok v právnom štáte určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov (nález Ústavného súdu SR z 14. júla 1999, sp. zn. II.ÚS 62/1999).

Odvolací súd poukazuje tiež na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 320/2016-49 zo dňa 7.7.2016, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takému rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké

dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp., že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora), sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca.

Ďalej podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.ÚS 395/2016 zo dňa 14.9.2016 nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania, ktoré bolo zastavené alebo došlo k oslobodeniu spod obžaloby, sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Vzhľadom na uvedené nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu, kedy je daná zodpovednosť štátu bez zreteľa na zavinenie, podľa konečného výsledku trestného stíhania.

Aj aktuálne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vychádzajú z úvahy, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením, judikatúra súdov považuje za špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z., a to ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, t.j., že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, sa nestal, že skutok nie je trestným činom, resp., že skutok nespáchal obvinený (rozsudok NS SR 1Cdo/167/2016 zo dňa 23.7.2018). Podobne v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 18. 12. 2019 sp. zn. 4Cdo 82/19 sa uvádza: ... ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby (prejednávany prípad), treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že „obvinený“ čin nespáchal, takže trestné stíhanie proti nemu nemalo byť vôbec začaté. Ak začalo, išlo o chybné či nedbalé alebo nezodpovedné uplatňovanie verejnej moci, majúce za následok vznik nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom (ne)zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je teda konečný výsledok trestného konania. Ide totiž o zodpovednosť objektívnu, resp. absolútnu objektívnu zodpovednosť štátu za výsledok, pri ktorej v žiadnom prípade neprichádza do úvahy možnosť liberácie štátu, lebo v opačnom prípade by súd poskytol jeho „nezákonnosti či brutalite plášť práva“.

V prejednávanej veci nebolo sporné, že voči žalobcovi bolo vznesené obvinenie, bolo voči nemu vedené trestné stíhanie, v prípravnom konaní bol vzatý do väzby, pričom následne v konaní pred súdom bol spod obžaloby oslobodený. K oslobodeniu žalobcu rozsudkom Okresného súdu B. sp. zn. 6T/101/2016-187 z 31.5.2018 došlo, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol obžalovaný. Súd prvej inštancie v trestnom konaní výpoveď poškodenej ako jediný usvedčujúci dôkaz pokladal za nedostatočnú a aplikoval pritom zásadu in dubio pro reo. Krajský súd v Košiciach uznesením 6To/74/2018 z 25.10.2018 odvolanie prokurátora okresnej prokuratúry smerujúce proti rozsudku prvoinštančného súdu z 31.5.2018 zamietol. Vzhľadom na uvedené prvoinštančný súd v prejednávanej veci správne uznesenie o vznesení obvinenia považoval za nezákonné rozhodnutie a tým, že žalobca bol oslobodený spod obžaloby považoval za splnenú aj podmienku zrušenia nezákonného rozhodnutia.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov je nedôvodná odvolacia námietka žalovanej o neexistencii nezákonného rozhodnutia ako právneho titulu nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z.

Odvolateľka tiež nesúhlasila s priznaním náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi majúcej za to, že neexistuje nezákonné rozhodnutie, ktoré by mohlo vyvolať nemajetkovú ujmu, že jej vznik žalobca

nepreukázal, rovnako ako to, aby došlo k nepriaznivým následkom v jeho osobnom, profesionálnom či rodinnom živote.

Odvolačný súd ani túto odvolaciu námietku nepovažuje za opodstatnenú.

Hoci zákonodarca nepodáva definíciu nemajetkovej ujmy, možno o nej hovoriť, pokiaľ vzniknutá ujma spočíva v narušení psychickej sféry jednotlivca a jeho postavenia v spoločnosti. Prejavuje sa teda v ťažko definovateľnej sfére vnímania ťažkostí, nepohodlia, stresu a iných nežiaducich účinkov spojených so zásahom do základných ľudských hodnôt. Nepochybne kategória nemajetkovej ujmy je z hľadiska posúdenia jej primeranosti abstraktnejšia v porovnaní so skutočnou majetkovou škodou, čomu zodpovedá tiež rozhodovacia činnosť súdov. Predstavuje opak škody; nemajetková ujma je teda nepriaznivý dopad škodovej udalosti do iných hodnôt, ako je majetok. Možno teda hovoriť o škode morálnej, ideálnej, imateriálnej.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že nemajetková ujma vzniká už samotným porušením, resp. zásahom do oblasti základných práv a slobôd každého človeka. Začatie trestného stíhania fyzickej osoby a s tým súvisiace vznesené obvinenie z konkrétneho skutku vždy predstavuje závažný zásah do osobnostných práv každej fyzickej osoby, a to napriek tomu, že takéto obmedzenie je legitimované verejným záujmom na ochrane spoločnosti pred trestnou činnosťou. Preto nie je potrebné demonštrovať, že takýto zásah so sebou niesol aj ujmu, ktorá sa prejavila „navonok“ vo vzťahu k tretím osobám, príležitostiam, očakávaniam, resp. narušila dôstojnosť človeka v očiach iných. Za postačujúce sa začína považovať samotné tvrdenie žalobcu, že mu bola spôsobená nemajetková ujma ingerenciou do jeho práv a slobôd, do jeho vnútornej sféry.

Pokiaľ ide o aktuálnu rozhodovaciu činnosť slovenských súdov pri priznávaní nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. v platnom znení v súvislosti s nezákonne vedeným trestným konaním (v dôsledku oslobodzujúceho rozsudku) možno konštatovať, že súdy v zásade priznávajú nemajetkovú ujmu; jej nepriznanie je odôvodňované povedzme v prípadoch iba niekoľkokmesačnej doby trvania nezákonného trestného konania, príp. aj s poukazom na osobu poškodeného (s kriminálnou minulosťou a pod.). Ďalej možno konštatovať, že pre stanovenie konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy má rozhodujúci význam doba trvania nezákonného trestného konania, tiež okolnosť, či poškodený bol súčasne vzatý do väzby a na akú dobu, ktoré okolnosti spravidla logicky znamenajú vážnejšiu ujmu na právach poškodeného. Každý nárok je však vo svojej podstate špecifický, preto je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie nároku s iným, i keď obdobným prípadom.

V kontexte uvedeného nemožno súhlasiť s názorom žalovanej o tom, že náhrada nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku vedenia trestného konania je v zásade vylúčená.

Aj v tomto prípade, tak ako každé trestné stíhanie, predmetné trestné stíhanie a vznesenie obvinenia zasiahlo do súkromného života žalobcu, do jeho cti, dobrej povesti a bolo spôsobilé obmedziť, či porušiť práva žalobcu ako jednotlivca na rešpektovanie a ochranu jeho súkromného, rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti.

Podstata zásahu trestného stíhania a vznesenia obvinenia do základných práv dotknutej osoby odôvodňuje poznateľný "trend" v rozhodovacej činnosti súdov, podľa ktorého sa upúšťa od striktného preukázania tvrdenej ujmy, ktorá má imateriálny charakter.

Vyššie uvedené plne korešponduje napr. s uznesením NS SR zo dňa 27. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo 125/2019, ktorým najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý o.i. zamietol návrh na náhradu

nemajetkovej ujmy uplatnenej v súvislosti so začatím trestného konania, ktoré neskončilo odsudzujúcim rozsudkom, z dôvodu neunesenia dôkazného bremena.

Z uznesenia NS SR zo dňa 27. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo 125/2019 pritom vyplýva: „9. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo nesprávnym úradným postupom. Pri posudzovaní nárokov uplatňovaných podľa zákona č. 514/2003 Z.z. ani všeobecné sudy nikdy nesmú zabúdať na ich ústavný pôvod a zakotvenie. Je preto nevyhnutné v každom prípade dbať o to, aby rozhodovaním súdov fakticky nedošlo k vyprázdneniu dotknutého ústavného práva pri použití jeho zákonného vymedzenia (čl. 13 ods. 4 ústavy). Inak povedané, použitím zákona č. 514/2003 Z.z. v prípadoch zodpovednosti štátu za škodu, nesmie dôjsť, priamo ani nepriamo, k obmedzeniu rozsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 3 ústavy. Podľa citovaného zákona je teda nutné kompenzovať všetku (celú) ujmu, ktorú by bolo možné namietať pod čl. 46 ods. 3 ústavy.

10. V právnom štáte, ktorým Slovenská republika podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je, nemožno akceptovať taký postup súdu, ktorý odmietne náhradu škody priznať z dôvodu neunesenia dôkazného bremena ohľadne jej výšky poškodeným, lebo potom vlastný stav dôkaznej núdze má rovnaké príčiny ako samotné nezákonné rozhodnutie.

11. Ako nezákonné, ale aj protiústavné treba vyhodnotiť aj rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti (bod 7.4.3.), ktorý konštatoval - bez doplnenia akéhokoľvek dokazovania - že žalobca netvrdil a neodôvodnil, že samotné konštatovanie nezákonného rozhodnutia je nedostatočné a že svoje psychické problémy odvodzoval od svojich subjektívnych pocitov z priebehu incidentu s príslušníkmi ŽP spreď Vianoc r. 2010 a nie od vydania uznesenia o nezákonnom vznesení obvinenia z 23. decembra 2010 (teda tiež spreď Vianoc), ale v odôvodnení už nijako nezohľadnil výsluchy ďalších osôb pred okresným súdom (manželky, bývalých kolegov), či lekárske správy, na posúdenie všetkých kritérií určujúcich rozsah spôsobenej nemajetkovej ujmy v prípade začatia trestného konania, ktoré neskončilo odsudzujúcim rozsudkom. Za nesplniteľné dôkazné bremeno (dôkaznú povinnosť) v takej situácii najvyšší súd označuje požiadavky odvolacieho súdu na preskúmanie finančného ocenenia nehmotnej ujmy žalobcu, najmä v oblasti osobných, rodinných, pracovných, sociálnych vzťahov či psychického stavu, pretože nemajetková ujma sa nepreukazuje (porov. 4 Cdo 34/2018, bod 4.1.vi.). Nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodenej osoby, ktorý sa preukazuje empaticky, pravda za predpokladu, že sa sudca bude vedieť aspoň elementárne vcítiť do pozície trestne stíhaného človeka; a to sa sudcom odvolacieho súdu v tomto konaní, žiaľ, nepodarilo, lebo aj oni postavili žalobcu do úlohy púheho objektu, kedy sa stáva iba prostriedkom v rukách štátnej moci (orgánov činných v trestnom konaní), ktorý je potom zameniteľný aj so skutočným zločincem, a tak sa musí podrobovať excesívnym úkonom orgánov činných v trestnom konaní, hoci vo výsledku bol nevinný, čiže aj uznesenie o vznesení obvinenia nemalo byť vôbec vydané. Takéto bezprávie voči ľudskej dôstojnosti musí byť v právnom štáte odškodniteľné.

12. Škodu teda treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok, osoba, alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany požívajú ľudský život, integrita človeka, ľudská dôstojnosť a sloboda. Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda aj je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia.

13. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprímerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť, alebo absencie postupu podľa pravidla, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe“.

14. Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôže odvolací súd rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec priznaná, alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V takejto situácii má určiť výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia a jednotlivých okolností prípadu.

15. Najvyšší súd na základe vyššie uvedených dôvodov zistil, že dovolanie žalobcu bolo dôvodné, preto v zmysle § 449 ods. 1 CSP rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), v ktorom rozhodne o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).“

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie ustálil skutkový stav relevantný pre posúdenie dôvodnosti uplatnenej nemajetkovej ujmy a tento vyplýva z bodov 32. - 36. napadnutého rozsudku s osobitným dôrazom na dĺžku vykonanej väzby, pričom vychádzal jednak zo skutkových zistení obsiahnutých v žalobnom návrhu, ako aj z výpovede žalobcu. Odvolací súd pripomína, že je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie, pričom odvolateľka v odvolaní neuplatnila odvolací dôvod, ktorým by spochybnila správnosť skutkových zistení.

Odhliadnuc od uvedeného, predchádzajúca demonštrácia súdneho rozhodnutia NS SR zo dňa 27. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo 125/2019, ktorý je príkladom nastoleného trendu v rozhodovacej praxi súdov, pokiaľ ide o posudzovanie nárokov nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch, odôvodňuje záver odvolacieho súdu o tom, že s názorom odvolateľa o tom, že žalobca ohľadne tvrdenej nemajetkovej ujmy neunesol dôkazné bremeno, nemožno v prejednávacom prípade súhlasiť.

V súvislosti s priznanou konkrétnou výškou nároku uplatneného titulom nemajetkovej ujmy nemožno súdu prvej inštancie vytknúť ani to, žeby pri posudzovaní tohto nároku nevychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe.

Z ustálenej rozhodovacej praxe slovenských súdov jednoznačne vyplýva, že aj keď je určenie konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy predmetom úvahy súdu, nejde o ľubovôľu v rozhodovaní, pretože aj táto úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská.

V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005 Najvyšší súd SR konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkoľvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané, či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

Danou problematikou sa najvyšší súd zaoberal aj v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6 Cdo 37/2012, v ktorom dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávaných veciach obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.

Rovnako v rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 MCdo 15/2012 najvyšší súd dospel k záveru, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z., v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným

rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

V danom prípade žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

V zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. sa výška nemajetkovej ujmy určuje s prihliadnutím najmä na a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

V zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 412/2012 Z. z. výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa § 17 ods. 2 tohto zákona nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o konkrétnej výške nemajetkovej ujmy zohľadnil všetky relevantné konkrétne a preskúmateľné kritériá stanovené aktuálne príslušnou právnou úpravou. Súčasne súdom priznaná suma 1.160 eur za väzbu a 4.000 eur ako náhrada za trestné stíhanie (žalobca požadoval 19.000 eur) nie je premrštenou náhradou, neprevyšuje výšku náhrady poskytovanú osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu a je primeranou zistenému skutkovému stavu a zodpovedá aj rozhodovacej praxi Krajského súdu v Košiciach (viď napr. rozhodnutia 2Co/96/2019, 3Co/69/2021, 3Co/21/2021, 5Co/176/2020, či 5Co/116/2020).

S prihliadnutím na uvedené odvolací súd považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie o priznaní sumy 5.160 eur ako náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej v súvislosti so vzneseným obvinením, následným trestným konaním a väzbou v kontexte uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP za vecne správne. Vecne správnym je aj súvisiaci výrok o trovách prvoinštančného konania, keďže zodpovedá § 255 ods. 1, 2 CSP, úspechu žalobcu v spore, pokiaľ ide o jeho základ, ako aj výkladovým pravidlám, podľa ktorých strana má nárok na náhradu trov konania, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu.

Žalovaná v odvolacom konaní nemala úspech, preto v súlade s § 262 a § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP žalovanému bol priznaný nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

Odvolateľka síce žiadala, aby odvolací súd vyslovil vo výroku svojho (potvrdzujúceho) rozsudku skutočnosť, že dovolanie voči nemu je prípustné, avšak platná procesná úprava striktno vymedzuje, kedy je dovolanie prípustné (§ 419 - 421 CSP) a pripúšťa len dva dovolacie dôvody, keď prvý spočíva v zmatečnosti napadnutého rozhodnutia (§ 431 CSP) a druhý v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (§ 432 CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).